

КОНЦЕПТУАЛЬНА МОДЕЛЬ УПРАВЛІННЯ ТОВАРНИМИ ЗАПАСАМИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ

© 2014 БЕЗГІНОВА Л. І., ОЛІНІЧЕНКО К. С.

УДК 658.784:658.87

Безгінова Л. І., Олініченко К. С. Концептуальна модель управління товарними запасами на підприємствах роздрібною торгівлі

Метою статті є дослідження основних наукових підходів до змісту поняття «управління товарними запасами» та обґрунтування комплексної моделі такого управління на підприємствах роздрібною торгівлі. Розглянуто основні підходи до розуміння сутності управління товарними запасами та запропоноване власне визначення даного поняття для підприємств роздрібною торгівлі. На основі положень системного підходу запропоновано концептуальну модель управління товарними запасами підприємства роздрібною торгівлі, яка включає чотири основні групи взаємопов'язаних елементів: механізм, структуру, процес і розвиток управління. Детальне дослідження механізму управління товарними запасами дозволило визначити його основні фундаментальні елементи: рівні, цілі, завдання, принципи, функції, методи, моделі, критерії та показники управління. Останнє дозволяє як конкретизувати та підвищити адекватність процесу управління товарними запасами на підприємствах роздрібною торгівлі, так і обґрунтувати методичний інструментарій оцінки його ефективності, адекватний галузевій специфіці.

Ключові слова: товарні запаси, підприємство роздрібною торгівлі, управління, модель, система, механізм, стратегія.

Рис.: 2. **Бібл.:** 18.

Безгінова Любов Іванівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту організацій, Харківський державний університет харчування та торгівлі (вул. Клочківська, 333, Харків, 61051, Україна)

E-mail: bezginova@mail.ru

Олініченко Катерина Сергіївна – старший викладач кафедри маркетингу та комерційної діяльності, Харківський державний університет харчування та торгівлі (вул. Клочківська, 333, Харків, 61051, Україна)

E-mail: olinichenko-k@yandex.ru

УДК 658.784:658.87

Безгінова Л. І., Олініченко К. С. Концептуальная модель управления товарными запасами на предприятиях розничной торговли

Целью статьи является исследование основных научных подходов к содержанию понятия «управление товарными запасами» и обоснование комплексной модели такого управления на предприятиях розничной торговли. Рассмотрены основные подходы к пониманию сущности управления товарными запасами и дано собственное определение данного понятия для предприятий розничной торговли. На основе положений системного подхода предложена концептуальная модель управления запасами предприятия розничной торговли, которая включает четыре основные группы взаимосвязанных элементов: механизм, структуру, процесс и развитие управления. Детальное исследование механизма управления товарными запасами позволило определить его основные фундаментальные элементы: уровни, цели, задачи, принципы, функции, методы, модели, критерии и показатели управления. Последнее позволяет как конкретизировать и повысить адекватность собственно процесса управления товарными запасами в предприятиях розничной торговли, так и обосновать методический инструментальный оценки его эффективности, адекватный отраслевой специфике.

Ключевые слова: товарные запасы, предприятие розничной торговли, управление, модель, система, механизм, стратегия.

Рис.: 2. **Библ.:** 18.

Безгінова Любов Іванівна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры менеджмента организаций, Харьковский государственный университет питания и торговли (ул. Клочковская, 333, Харьков, 61051, Украина)

E-mail: bezginova@mail.ru

Олініченко Катерина Сергеевна – старший преподаватель кафедры маркетинга и коммерческой деятельности, Харьковский государственный университет питания и торговли (ул. Клочковская, 333, Харьков, 61051, Украина)

E-mail: olinichenko-k@yandex.ru

UDC 658.784:658.87

Bezginova L. I., Olinichenko K. S. A Conceptual Model for Trading Stock Management at Retail Trade Enterprises

The objective of the article consists in studying basic scientific approaches to the content of the concept "trading stock management" and substantiation of a complex model of such management at retail trade enterprises. Basic approaches to understanding the essence of trading stock management are considered, and the author's own definition of this concept is proposed for retail trade enterprises. A conceptual model of trading stock management at retail trade enterprises is proposed on the basis of systemic approach provisions which includes four basic groups of interrelated elements: the mechanism, structure, process and development of management. An in-depth study of the mechanism of trading stock management has allowed identifying its fundamental elements: levels, objectives, tasks, principles, functions, methods, models, criteria, and indices of management. The latter permits particularizing and increasing adequacy of the trading stock management process at retail trade enterprises as well as substantiating the methodological instruments of evaluating its effectiveness which are adequate for the specific properties of the field.

Key words: trading stock, retail trade enterprise, management, model, system, mechanism, strategy.

Fig.: 2. **Bibl.:** 18.

Bezginova Lyubov I. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management of Organizations, Kharkiv State University of Food Technology and Trade (vul. Klochkivska, 333, Kharkiv, 61051, Ukraine)

E-mail: bezginova@mail.ru

Olinichenko Katerina S. – Senior Lecturer of the Department of Marketing and Business, Kharkiv State University of Food Technology and Trade (vul. Klochkivska, 333, Kharkiv, 61051, Ukraine)

E-mail: olinichenko-k@yandex.ru

Управління запасами є невід'ємною частиною практично будь-якої торговельної операції, що пояснюється причинами створення товарного запасу на підприємстві.

Вивчення генезису формування теоретичних положень управління товарними запасами торговельного

підприємства показало, що в більшості наукових праць дослідження пов'язані з висвітленням сутності, механізму формування, оцінки ефективності використання, застосування систем управління товарними запасами на підприємствах [1 – 5]. Незважаючи на значну кількість публікацій із даної тематики, теоретичним і прикладним

аспектам процесу управління товарними запасами не приділяється належної уваги, а саме – дослідження в цій сфері є недостатніми і не відзначаються комплексністю вирішення проблеми. Зокрема виявлено неоднозначність у трактуванні методологічних і методичних засад системи управління товарними запасами торговельного підприємства, її складових елементів, підходах до побудови тощо.

Метою роботи є дослідження основних наукових підходів до змісту поняття «управління товарними запасами» та обґрунтування комплексної моделі такого управління в підприємствах роздрібно́ї торгівлі.

Необхідність створення комплексної системи управління товарними запасами торговельного підприємства пояснюється тим, що управління товарними запасами не є ізольованим процесом. Цей процес тісно взаємозв'язаний з основною діяльністю підприємства торгівлі: закупівлями і реалізацією продукції. За цієї причини під час вирішення більшості практичних задач управління запасами трактується як незалежний процес, на який накладено обмеження, що визначаються основними показниками торговельної діяльності (рівнем обслуговування, часом виконання замовлення, обмеженням розміром наявного капіталу і площами для зберігання запасів тощо). Іншими словами, торговельна діяльність у цілому виявляється лише в тих випадках, коли вона стикається з процесом управління товарними запасами, що дозволяє при визначенні необхідної політики управління ними уникати труднощів, пов'язаних із розглядом всієї торговельної операції.

У сучасній економічній літературі управління товарними запасами розглядається в різних якісних характеристиках, що свідчить про багатогранність даного поняття та його важливість для науки й практики торговельної діяльності. Аналіз існуючих підходів до розуміння сутності досліджуваного поняття дозволяє стверджувати, що управління товарними запасами може розглядатися з різних позицій, які можуть збігатися в одному і тому самому визначенні:

- ✦ по-перше, як процес балансування (встановлення рівноваги) між двома взаємовиключними тенденціями (позиціями, аспектами) [1; 6];
- ✦ по-друге, як комплекс (система) заходів [7];
- ✦ по-третє, як здатність підприємства задовольняти вимоги покупців [2];
- ✦ по-четверте, як спрямованість на досягнення цілей [3];
- ✦ по-п'яте, як ланцюжок операцій із запасами [8].

Наведені визначення містять різні погляди на проблему управління товарними запасами, що визначає їх як цілісний інтегрований об'єкт управління таких різних функціональних систем управління підприємства роздрібно́ї торгівлі, як: операційний, фінансовий, логістичний менеджмент, маркетинг та бухгалтерській облік тощо.

З урахуванням зазначеного вище у даній роботі пропонується розглядати управління товарними запасами через призму системного підходу, що ґрунтується на розумінні управління як певної системи. Важливим питанням при цьому постає організація системи управління товарними запасами як процесу систематизова-

ного поєднання елементів, підсистем, інших систем із метою досягнення визначених цілей.

Управління може здійснюватися лише в тому випадку, коли існує реально діюча система, яка вирішує певні завдання. У свою чергу, система управління товарними запасами є формою реального втілення управлінських взаємозв'язків, які виникають у господарській діяльності підприємства роздрібно́ї торгівлі з приводу формування і використання товарних запасів.

Система управління товарними запасами, як і будь-яка інша система, складається з двох основних частин (підсистем): керуючої та керованої. Під впливом зміни зовнішніх і/або внутрішніх умов у керуючій підсистемі виникає модель, необхідна відповідно до нових умов системи [9], яка формується в певному інформаційному представленні, що втілюється у знаковій системі тієї ж природи, що і сама система. Керуюча підсистема, отримуючи інформацію про існуючу систему, проводить її коригування, у процесі якого існуюча система порівнюється з моделлю. Виявлені в результаті порівняння розбіжності об'єкта і моделі формуються у вигляді інформації, що стає підґрунтям керуючих дій щодо зміни існуючої організації (реорганізації системи) або виникнення організації нової системи всередині даної.

Перефразуючи визначення [10], управління товарними запасами підприємства роздрібно́ї торгівлі з позиції системного підходу являє собою вироблення керуючого впливу з урахуванням особливостей системи управління і зовнішнього середовища підприємства, який переводить керовану систему (управління товарними запасами) у стан, що відповідає цілям її функціонування і/або розвитку, шляхом зміни організації керованої системи у статичі і динаміці.

Таким чином, під управлінням товарними запасами підприємств роздрібно́ї торгівлі пропонується розуміти комплекс оперативних і стратегічних заходів, спрямованих на підтримку оптимальної їх кількості та структури при забезпеченні належного рівня обслуговування покупців і безперервного процесу реалізації, необхідних для досягнення економічних цілей (забезпечення необхідного обсягу товарообороту, мінімізація витрат, максимізація прибутку тощо) відповідно до загальної стратегії розвитку підприємства.

Система управління товарними запасами як сфера суспільної практики повинна включати чотири головні групи елементів: механізм, структуру, процес і розвиток управління. Взаємозв'язок між основними підсистемами системи управління товарними запасами наведено у вигляді моделі на *рис. 1*.

Необхідно звернути увагу на такий важливий момент, який потрібно врахувати під час побудови системи управління товарними запасами – це реалізація принципу зворотного зв'язку. Сутність даного принципу полягає в тому, що якщо керуючий елемент системи здійснює керуючий вплив на її робочий елемент, то в системі повинен існувати «зворотний зв'язок», який забезпечить надходження даних про новий стан всієї системи та оцінює результативність її функціонування та розвитку.

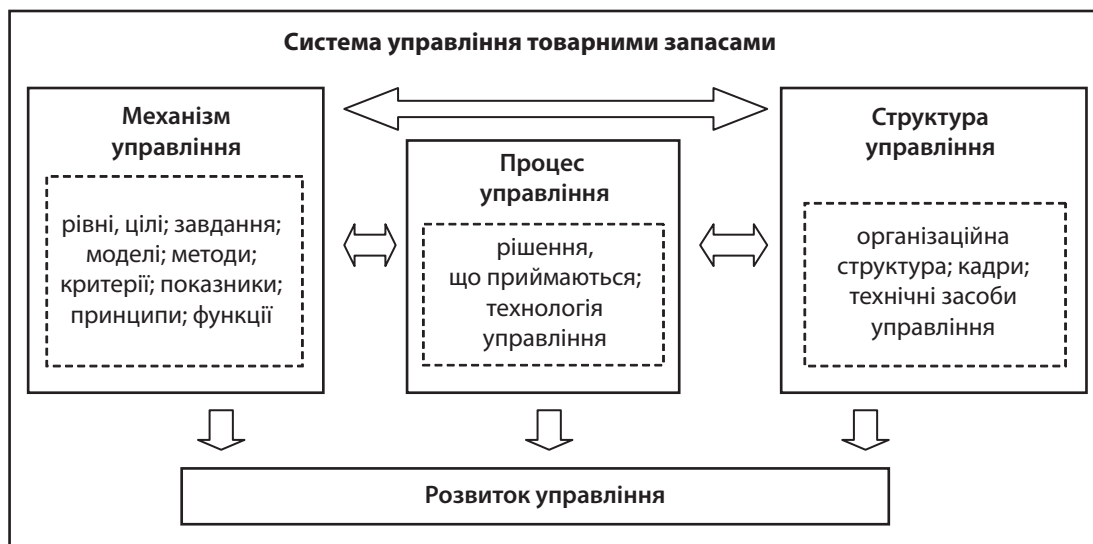

Рис. 1. Основні підсистеми комплексної системи управління товарними запасами підприємства роздрібної торгівлі

Розглянемо основні складові загальної системи управління товарними запасами більш докладно.

Термін «механізм» можна розглядати з позиції процесного (послідовність станів, процесів, які визначають собою якесь явище) і системного підходів (система, яка визначає порядок будь-якого виду діяльності). Стосовно до управління економічними процесами визначення механізму базується на його розумінні як взаємопов'язаної системи конкретних економічних форм і методів, створеної на основі кон'юнктурного прогнозу економічного середовища, за допомогою якої реалізується система інтересів, вирішуються стратегічні завдання розвитку підприємства і діють закони економіки [11].

У даному дослідженні механізм управління товарними запасами будується на низці вихідних фундаментальних елементів (рівні, цілі, завдання, принципи, функції, методи, моделі, критерії та показники управління), комплексне використання яких спрямоване на досягнення основних цілей управління товарними запасами підприємств роздрібної торгівлі (рис. 2).

Відповідно до положень системного підходу управління товарними запасами є складовою частиною більш високого рівня – загального управління підприємством роздрібної торгівлі, яке залежно від терміну виконання прийнятих рішень поділяється на оперативне і стратегічне.

За аналогією в управлінні товарними запасами підприємства роздрібної торгівлі також доцільно виділити стратегічний і оперативний його рівні. При цьому під стратегічним управлінням товарними запасами слід розуміти комплекс заходів, спрямованих на формування і підтримку їх оптимального обсягу на підприємстві [12]; а під оперативним – моніторинг товарних запасів, своєчасне поповнення та утримання їх розміру на рівні нормативу [3].

Наступна складова механізму – цілі, що повинні визначати бажаний стан системи управління товарними запасами підприємства роздрібної торгівлі в майбутньому. Виходячи з обраних цілей формулюються основні завдання управління. Тут потрібно звернути увагу на такий момент – залежно від періоду часу встановлення цілей вони поділяються на стратегічні, тактичні та оперативні.

У спеціалізованій літературі відбувається полеміка щодо визначення основних цілей та завдань управління товарними запасами підприємств торгівлі. Згідно з логікою праці [13] стратегічні цілі, якими керується менеджмент підприємства роздрібної торгівлі в управлінні товарними запасами, передбачають їх формування, використання і зберігання в довготерміновій перспективі. Тактичні цілі випливають із стратегічних, забезпечуючи їх виконання. А оперативні цілі управління товарними запасами полягають у забезпеченні щоденного торговельного процесу необхідними товарами.

Таким чином, основною стратегічною метою управління товарними запасами можна вважати досягнення якнайшвидшої їх оборотності в процесі задоволення запитів споживачів, що, відповідно, сприятиме підвищенню прибутку підприємства роздрібної торгівлі та зменшенню витрат на обслуговування запасів [14]. Оперативне управління товарними запасами може бути спрямовано на: контроль їхнього рівня; обґрунтування обсягу та точки заказу; визначення обсягів і причин створення наднормативних запасів, розробку політики їхньої реалізації [3].

Дослідження основних властивостей систем [15] дозволило визначити, що система управління товарними запасами підприємств роздрібної торгівлі повинна підпорядкуватися низці принципів, у тому числі фундаментальним принципам системних досліджень та принципам побудови й удосконалення системи управління товарними запасами. Необхідність виділення останніх пояснюється динамічністю системи управління товарними запасами та її розвитком й удосконаленням в процесі управління.

Управління товарними запасами на підприємстві роздрібної торгівлі передбачає виконання всіх функцій, властивих управлінню будь-яким об'єктом, тобто розробку (прийняття) і реалізацію рішень, а також контроль за їх виконанням. Основними функціями управління запасами визначено планування, мотивацію, організацію та контроль збереження товарних запасів.

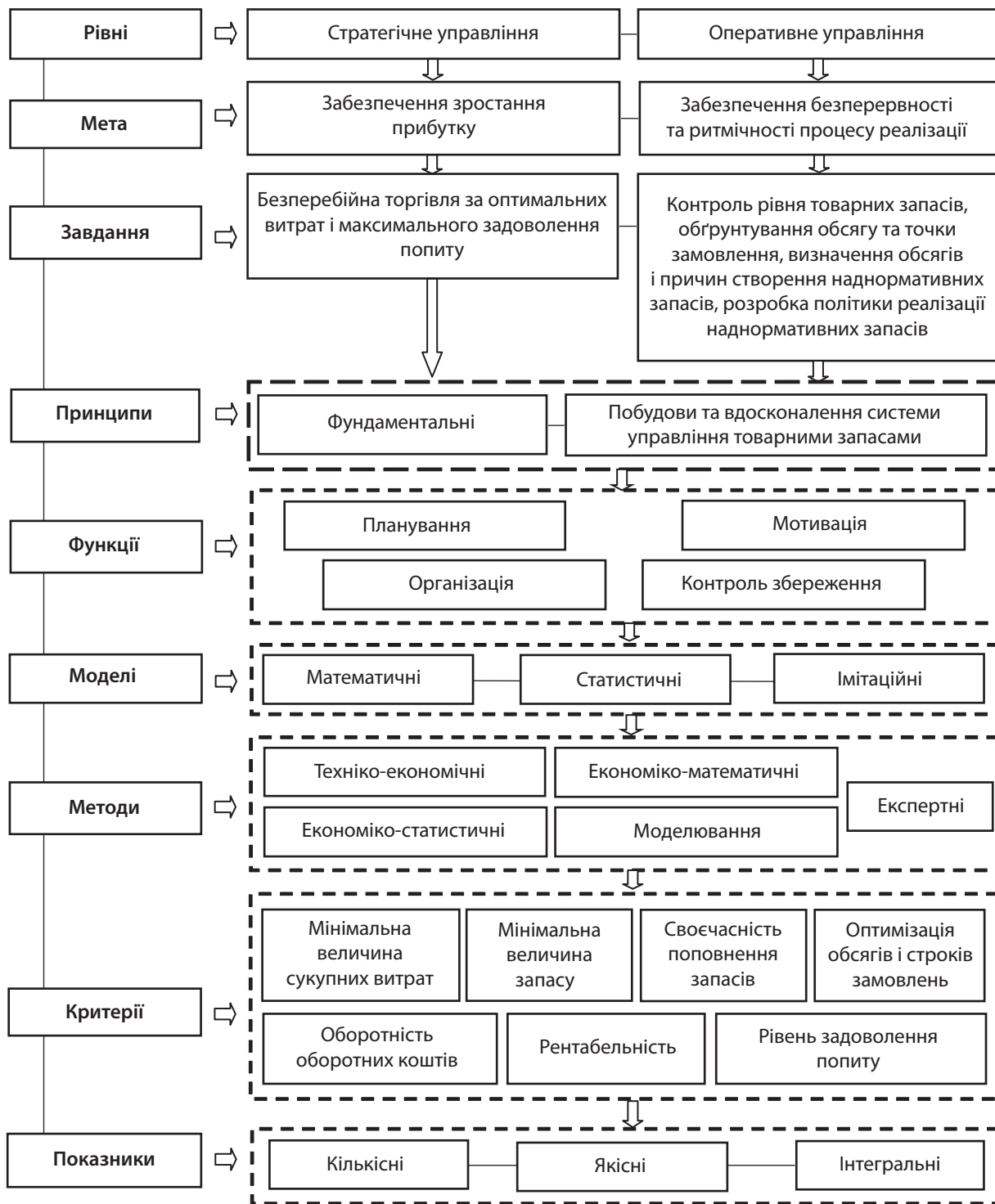

Рис. 2. Елементи механізму управління товарними запасами підприємств роздрібної торгівлі

Модель, як складова механізму управління товарними запасами, повинна дати відповідь на два питання: у якій кількості і коли замовляти товари [16]. Математичні моделі управління товарними запасами дозволяють знайти оптимальний їх рівень, здатний мінімізувати сумарні витрати на покупку, оформлення і доставку замовлення, зберігання товару, а також збитки від його дефіциту [4]. Імітаційні моделі є майже повним аналогом процесу управління товарними запасами [17; 18]. Статистичними моделями є моделі масового обслуговування, які передбачають визначені допущення відносно

розподілу попиту та розподілу моментів поповнення запасів та їх відносної взаємодії [5].

Під методами управління товарними запасами розуміються конкретні способи досягнення визначених цілей системи управління. В управлінні товарними запасами (під час аналізу їх стану та оцінки ефективності використання, нормування, планування, контролю тощо) використовується експертні, економіко-математичні, економіко-статистичні, техніко-економічні методи, методи моделювання тощо [2; 3; 6; 7; 11].

Якість управління товарними запасами визначається обґрунтованими критеріями та відповідними показниками. Критерієм у даному випадку є штучна залежність будь-яких параметрів системи, яка знаходить своє відображення в теорії управління тим, що змушує систему змінювати свої процеси таким чином, щоб самій, спрямовуючи систему до загальної цілісності, мінімізуватися або максимізуватися. Через систему показників критерії ув'язують мету управління товарними запасами із засобами його проведення та характеризують ступінь досягнення поставлених керуючою системою цілей і завдань.

З урахуванням цілей і задач управління товарними запасами за критерії пропонується обрати: 1) мінімальну величину сукупних витрат; 2) мінімальну величину запасу; 3) своєчасне поповнення запасів; 4) оптимізацію обсягів і строків замовлень; 5) рівень задоволеності попиту; 6) прибутковість; 7) оборотність оборотних коштів. Необхідність використання перших п'яти критеріїв пов'язана із забезпеченням досягнення цілей управління товарними запасами та існуванням обмежень, що накладаються політикою підприємства роздрібною торгівлю, спрямованою на отримання прибутку [17]. Потреба введення критеріїв прибутковості та оборотності пояснюється тим, що в сучасних умовах розвитку економіки, прибуток, який є основним показником торговельно-господарської діяльності підприємства, при обмеженості оборотних коштів, найбільшою мірою залежить від структури товарних запасів і часу їх оборотності. Оборотність же капіталу, вкладеного в товарні запаси, безпосередньо впливає на фінансове становище підприємства роздрібною торгівлю, його рентабельність, абсолютну суму прибутку, величину комерційного доходу і витрат обігу, а побічно – на товарооборот і рівень задоволення попиту.

Система управління товарними запасами підприємства роздрібною торгівлю використовує велику кількість стандартних кількісних показників, на основі яких розраховуються такі ключові параметри системи, як: обсяг партії замовлення та кількість партій товару, що постачається; інтервал часу між поставками; витрати на зберігання; вартість організації замовлення або вартість поповнення; вартість послуг мерчендайзерів та інших посередників; різноманітні показники ефективності використання товарних запасів та показники ефективності діяльності підприємства роздрібною торгівлю в цілому, тощо. Також система показників має доповнюватися показниками якості управління товарними запасами в підприємствах роздрібною торгівлю та інтегральними показниками ефективності управління.

Структура являє собою статичну характеристику системи управління товарними запасами підприємства роздрібною торгівлю та складається з організаційної структури, кадрів і технічних засобів управління.

Організаційна структура управління товарними запасами формується в процесі розподілу формальних ролей в підприємстві роздрібною торгівлю та встановленні зв'язків між ними, а також між частинами структури. У системі управління працюють люди (кадри управління), які використовують у своїй роботі відповідні тех-

нічні засоби. Реалізацію основних методів управління товарними запасами на підприємствах повинні проводити спеціалісти з бухгалтерського обліку, маркетингу, логістики і функціонально-вартісного аналізу.

Управління товарними запасами як процес являє собою діяльність суб'єктів управління (реалізується через прийняті рішення із використанням управлінських технологій), спрямовану на досягнення визначених цілей. Процес управління повинен вирішувати два завдання: *тактичне* – підтримка стійкості, стабільності взаємодії та працездатності всіх елементів об'єкта управління; *стратегічне* – забезпечення його розвитку і вдосконалення, переведення до якісно і кількісно іншого стану.

Необхідність підсистеми «Розвиток управління» у складі системи управління товарними запасами пов'язана з тим, що менеджери підприємства повинні одночасно виконувати не тільки регулярні, поточні управлінські дії, але й постійно займатися вдосконаленням існуючих, а також пошуком і створенням нових, більш ефективних, технологій управління товарними запасами.

ВИСНОВКИ

Розроблена концептуальна модель управління товарними запасами підприємства роздрібною торгівлю відображає його бачення як сукупності окремих підсистем комплексної системи управління, поєднання яких дозволяє досягти визначеної цілі. Крім того, дана модель дозволяє менеджменту підприємства обґрунтувати методичний інструментарій для оцінки ефективності управління товарними запасами підприємств галузі. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Чаплінська А. А.** Взаємозв'язок понять «товар» і «товарні запаси» та їхнє місце у системі управління діяльністю торговельного підприємства / А. А. Чаплінська // Науковий вісник Чернівецького торг.-екон. ін-ту КНТЕУ. – 2009. – Вип. 2 (34): Економічні науки. – С. 142 – 148.
2. **Симонова А. П.** Ассортиментна політика фірми / А. П. Симонова. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2006. – 245 с.
3. **Пастухова В. В.** Стратегічне управління підприємством: філософія, політика, ефективність / В. В. Пастухова. – К.: КНЕУ, 2008. – 302 с.
4. **Дикань Г. К.** Экономическая роль товарных запасов оптовых предприятий в современном рыночном процессе и методы управления ими / Г. К. Дикань // Журнал научных публикаций аспирантов и докторантов. – 2007. – № 12 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://jurnal.org/articles/2007/ekon74.html>
5. **Круглова О. А.** Ефективність управління товарними запасами у підприємствах роздрібною торгівлю : автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.07.05 «Економіка торгівлі та послуг» / О. А. Круглова. – Харків, 2002. – 20 с.
6. **Воскобоева О. В.** Стратегія управління товарними запасами / О. В. Воскобоева, О. С. Воскобоева // Вісник ЖДТУ. Сер.: Економічні науки. – 2011. – № 4 (58). – С. 197 – 199.
7. **Wiener H.** Invention: The Care and Feeding of Ideas / Wiener H. – Cambridge, MA: MIT Press, 1993. – 291 p.
8. **Приймак В. М.** Управління торговельним підприємством на засадах системного підходу : дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.06.01 «Економіка, організація і управління підприємствами» / В. М. Приймак. – К.: КНТЕУ, 2003. – 161 с.
9. **Карпенко Л. М.** Економічний механізм підвищення прибутку підприємств харчової промисловості : дис. ... канд.

екон. наук : спец. 08.06.01 – Економіка, організація і управління підприємствами / Л. М. Карпенко. – Одеса : ОДЕУ, 2004. – 183 с.

10. Стратегия управления товарными запасами предприятия: цели, исходные предпосылки и порядок разработки [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.arhitrade.com/education.php?id=60

11. Федак Л. М. Управління запасами підприємства на засадах функціонального підходу / Л. М. Федак // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.12. – С. 308 – 315.

12. Пестрецова О. Что дает компании управление товарными запасами / О. Пестрецова // HRMagazine. – 2007. – № 6 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.training.com.ua/publication/chto_daet_kompanii_upravlenietovarnimi_zapasami

13. О'Коннор Дж. Искусство системного мышления: Необходимые знания о системах и творческом подходе к решению проблем / Дж. О'Коннор, И. Макдермотт / Пер. с англ. – М.: Альпина Паблишер, 2009. – 248 с.

14. Заболотня К. О. Стохастична модель управління запасами підприємства торгівлі / К. О. Заболотня // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2012. – № 2 (18). – С. 61 – 64.

15. Живаева Т. В. Оценка моделей управления товарными запасами / Т. В. Живаева // Материалы Междунар. заоч. научно-практ. конф. «Проблемы экономики и современного менеджмента» (Россия, г. Новосибирск, 22 февраля 2012 г.). [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://sibac.info/index.php/2009-07-01-10-21-16/1497-2012-03-13-16-02-04>

16. Зайковская Г. Г. Имитационное моделирование предприятий оптовой торговли: модель деятельности типового оптового предприятия в сфере управления запасами : автореф. ... канд. экон. наук: спец. 08.00.13 – Математические и инструментальные методы экономики / Г. Г. Зайковская. – М., 2012. – 25 с.

17. Кожамкулова Ж. Ж. Имитационная модель управления запасами / Ж. Ж. Кожамкулова, Д. Н. Шукаев // Вестник КазНТУ [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://vestnik.kazntu.kz/files/newspapers/36/1019/1019.pdf> 18

18. Добронравин Е. Р. От управления запасами к построению интегрированных цепей поставок / Е. Р. Добронравин. – М.: ЗАО logist-ics, 2012. – 326 с.

REFERENCES

Chaplinska, A. A. "Vzaimozv'язok poniat «tovar» i «tovarni zapasy» ta ikhnie mistse u systemi upravlinnia diialnistiu torhovelnogo pidpriemstva" [The relationship of the concepts of "good" and "inventory" and their place in the management of commercial enterprises]. *Naukovyi visnyk ChTEI KNTEU*, no. 2 (34) (2009): 142-148.

Dikan, G. K. "Ekonomicheskaia rol tovarnykh zapasov optovykh predpriiaty v sovremennom rynochnom protsesse i metody upravleniia imi" [The economic role of commodity stocks wholesale enterprises in today's market process and methods of management]. <http://jurnal.org/articles/2007/ekon74.html>

Dobronravin, E. R. *Ot upravleniia zapasami k postroeniiu integrirovannykh tsepey postavok* [From inventory management to the construction of integrated supply chains]. Moscow: ZAO logist-ics, 2012.

Fedak, L. M. "Upravlinnia zapasamy pidpriemstva na zasakh funktsionalnogo pidkhodu" [Inventory Management on the basis of the functional approach]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, no. 21.12 (2011): 308-315.

Kruhlova, O. A. "Efektyvnist upravlinnia tovarnymi zapasamy u pidpriemstvakh rozdrubnoi torhivli" [The efficiency of inventory management in the retail industry]. *Avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk: 08.07.05*, 2002.

Karpenko, L. M. "Ekonomichniy mekhanizm pidvyshchenia prybutku pidpriemstv kharchovoi promyslovosti" [Economic

mechanism to increase profits of the food industry]. *Dys. ... kand. ekon. nauk: 08.06.01*, 2004.

Kozhamkulova, Zh. Zh., and Shukaev, D. N. "Imitatsionnaia model upravleniia zapasami" [Simulation model of inventory management]. <http://vestnik.kazntu.kz/files/newspapers/36/1019/1019.pdf> 18

O'Konnor, Dzh., and Makdermott, I. *Iskusstvo sistemnogo myshleniia: Neobkhodimye znaniia o sistemakh i tvorcheskoi podkhode k resheniiu problem* [The Art of Systems Thinking: Essential Knowledge on systems and creative approach to problem solving]. Moscow: Alpina Publisher, 2009.

Pestretsova, O. "Chto daet kompanii upravlenie tovarnymi zapasami" [Giving the company inventory management]. www.training.com.ua/publication/chto_daet_kompanii_upravlenietovarnimi_zapasami

Pryimak, V. M. "Upravlinnia torhovelnym pidpriemstvom na zasakh systemnogo pidkhodu" [Managing commercial establishment on the basis of a systematic approach]. *Dys. ... kand. ekon. nauk: 08.06.01*, 2003.

Pastukhova, V. V. *Stratehichne upravlinnia pidpriemstvom: filozofia, polityka, efektyvnist* [Strategic enterprise management philosophy, policy effectiveness]. Kyiv: KNEU, 2008.

"Strategiia upravleniia tovarnymi zapasami predpriiatia: tseli, iskhodnye predposylki i poriadok razrabotki" [The strategy of the enterprise inventory management: goals, the premises and the order of development]. www.arhitrade.com/education.php?id=60

Simonova, A. P. *Assortimentnaia politika firmy* [Assortment policy of the firm]. Moscow: GEOTAR-Media, 2006.

Voskoboieva, O. V., and Voskoboieva, O. S. "Stratehiia upravlinnia tovarnymi zapasamy" [Inventory management strategy]. *Visnyk ZhDTU. Seriia "Ekonomichni nauky"*, no. 4 (58) (2011): 197-199.

Wiener, H. *Invention: The Care and Feeding of Ideas*. Cambridge, MA: MIT Press, 1993.

Zaykovskaia, G. G. "Imitatsionnoe modelirovanie predpriiaty optovoy trgovli: model deiatelnosti tipovogo optovogo predpriiatia v sfere upravleniia zapasami" [Simulation modeling of wholesalers: wholesale business model typical of the enterprise in the field of inventory management]. *Avtoref. ... kand. ekon. nauk: 08.00.13*, 2012.

Zhivaeva, T. V. "Otsenka modeley upravleniia tovarnymi zapasami" [The models of inventory management]. <http://sibac.info/index.php/2009-07-01-10-21-16/1497-2012-03-13-16-02-04>

Zabolotnia, K. O. "Stokhastichna model upravlinnia zapasamy pidpriemstva torhivli" [Stochastic model of inventory control trade]. *Visnyk Berdianskoho universytetu menedzhmentu i biznesu*, no. 2 (18) (2012): 61-64.